

सन २०२२-२०२३ या वर्षात राज्यातील
कांदा उत्पादक शेतकऱ्यांना रु.३५० प्रति
क्विंटल अनुदान देणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
सहकार पणन व वस्त्रोद्योग विभाग
शासन निर्णय क्रमांक:- पूरक- २०२३/प्र.क.११७/२४ स
मंत्रालय, मुंबई ३२
दिनांक : - ३० ऑगस्ट, २०२३

- संदर्भ:-** १) शासन निर्णय, सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, क्रमांक:- सपस-२०२३/
प्र.क्र. ६७/२४ स दि.२७ मार्च, २०२३
२) शासन पत्र, सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, क्रमांक:- सपस-२०२३/
प्र.क्र. १००/२४ स दि.२१ एप्रिल, २०२३
३) शासन पत्र, सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, क्रमांक:- सपस-२०२३/
प्र.क्र. ६७/२४ स दि.२९ मे, २०२३
४) पणन संचालक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांचे पत्र क्रमांक :- पणन- १३ / कांदा अनुदान
योजना/२०२२-२३/३९३९/२०२३ , दि.१३ जून, २०२३
५) पणन संचालक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांचे पत्र क्रमांक :- पणन- १३ / कांदा अनुदान
योजना/२०२२-२३ /४३४८ / २०२३, दि.१७ जुलै, २०२३
६) पणन संचालक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांचे पत्र क्रमांक :- पणन- १३ / कांदा अनुदान
योजना/२०२२-२३ /४४९५ / २०२३, दि.२५ जुलै, २०२३
७) शासन निर्णय सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, क्रमांक:- पूरक १९२३/
प्र.क्र. ३६ /२०२३/ १७ स दि.३१ जुलै, २०२३
८) शासन निर्णय, सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, क्रमांक:- पूरक-२०२३/
प्र.क्र. ११७/२४ स दि. १८ ऑगस्ट, २०२३
९) पणन संचालक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांचे पत्र क्रमांक :- पणन- १३ / कांदा अनुदान
योजना/२०२२-२३ /४८५४ / २०२३, दि.२५ ऑगस्ट, २०२३
१०) पणन संचालक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांचे पत्र क्रमांक :- पणन- १३ / कांदा अनुदान
योजना/२०२२-२३ /४८६४ / २०२३, दि.२५ ऑगस्ट, २०२३

प्रस्तावना:-

राज्यातील कृषी उत्पन्न बाजार समित्या, खाजगी बाजार समित्या, थेट पणन अनुज्ञप्तीधारकांकडे
अथवा नाफेडकडे दि.१ फेब्रुवारी २०२३ ते दि.३१ मार्च २०२३ या कालावधीत लेट खरीप हंगामातील लाल
कांदा विक्री केलेल्या शेतकऱ्यांना शासन निर्णय दिनांक २७ मार्च २०२३ अन्वये तसेच या संदर्भात
शासनपत्र दि.२०/०४/२०२३ व दि.२९/०५/२०२३ अन्वये दिलेल्या अतिरिक्त सूचनांनुसार पात्र शेतकऱ्यांना

रुपये ३५० प्रति क्विंटल व जास्तीत जास्त २०० क्विंटल (मर्यादेत) (रु. ७०,०००/- च्या मर्यादेत) प्रति शेतकरी याप्रमाणे अनुदान मंजूर करण्याचा शासनाने निर्णय घेतला आहे. सदर अनुदानासाठी रु.५५० कोटी (अक्षरी रूपये पाचशे पन्नास कोटी फक्त) इतकी रक्कम सन २०२३ च्या पावसाळी अधिवेशनात पूरक मागणीद्वारे मंजूर करण्यात आली असून या रकमेपैकी रु.४६५.९९ कोटी (अक्षरी रूपये चारशे पासष्ट कोटी, नव्यान्नव लाख फक्त) इतकी रक्कम वितरीत करण्यास वित्त विभागाने मान्यता प्रदान केली आहे. त्यानुसार रु.१०.०० कोटी पेक्षा कमी अनुदानाची मागणी असलेल्या विवरणपत्र-अ मध्ये नमूद १३ जिल्हयातील पात्र लाभार्थ्यांस संपूर्ण अनुदानाची रक्कम तसेच रु.१०.०० कोटी पेक्षा जास्त अनुदानाची मागणी असलेल्या विवरणपत्र- ब नमूद १० जिल्हयातील पात्र लाभार्थ्यांस ५३.९४१७ टक्के या प्रमाणात अनुदानाची रक्कम वितरीत करण्याचा आणि या योजनेखाली वित्त विभागाने उर्वरित निधी उपलब्ध करून दिल्यानंतर उर्वरित पात्र लाभार्थ्यांस अनुदानाची रक्कम वितरीत करणेबाबत संदर्भाधीन क्र. ८ येथील शासन निर्णय दिनांक १८ ऑगस्ट २०२३ अन्वये निर्णय घेण्यात आला.

२. अनुदान वितरणासंदर्भात शासन निर्णय दिनांक १८ ऑगस्ट २०२३ अन्वये घेतलेल्या निर्णयासंदर्भात पणन संचालक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांनी संदर्भाधीन क्र.९ व १० येथील दिनांक २५ ऑगस्ट २०२३ च्या पत्रान्वये अधिकची माहिती शासनास सादर केली. सदरच्या माहितीनुसार कांदा अनुदानासाठी मागणी केलेल्या २३ जिल्हयांऐवजी २४ जिल्हयांची नोंद झाली आहे. तसेच अनेक लाभार्थी यांच्या देयकाची रक्कम अल्प स्वरूपाची आहे (उदा.रु.१७०/-) अशा लाभार्थ्यांना ५३% किंवा टप्प्या-टप्प्याने अनुदान वितरीत करणे किचकट स्वरूपाचे होईल. त्याचबरोबर लाभार्थ्यांच्या कागदपत्रांची सखोल छाननी केली असता ती संख्या ३,३६,४७६ (अक्षरी ३ लाख ३६ हजार ४७६) वरून ३,४४,६५३ (अक्षरी ३ लाख ४४ हजार ६५३) अशी झालेली असून वितरणासाठी रु. रु.८४४,५६,८१,७७५/- (अक्षरी रु.८४४कोटी, ५६ लाख,८१ हजार ७७५ फक्त) ऐवजी रु. ८५७,६७,५८,६०८ /- कोटी (रु.८५७ कोटी,६७ लाख,५८ हजार,६०८) इतकी रक्कम अपेक्षित आहे. अनुदान पात्र जिल्हानिहाय लाभार्थी संख्या व त्यासाठी आवश्यक अनुदानाची रक्कम याबाबतचा तपशील संगणक प्रणालीवर अपलोड करण्याची कार्यवाही सुरु आहे. या सर्व बाबींचा विचार करता दि. १८ ऑगस्ट २०२३ च्या शासन निर्णयात अमूलाग्र बदल करणे अत्यावश्यक झाले आहे.

शासन निर्णय:-

उपरोक्त कारणमीमांसा विचारात घेऊन कांदा अनुदान वितरणाबाबत दि. १८ ऑगस्ट २०२३ चा शासन निर्णय या शासन निर्णयान्वये अधिक्रमित करण्यात येत आहे.

२. या योजनेअंतर्गत पात्र लाभार्थीयांना वितरीत करावयाच्या एकूण अनुदानाची रक्कम रु. ८५७,६७,५८,६०८ /- कोटी (रु.८५७ कोटी,६७ लाख,५८ हजार,६०८) इतकी आवश्यक असल्याचे पणन संचालक, महाराष्ट्र राज्य यांनी कळविले आहे. मात्र सद्यस्थितीत वित्त विभागाने या योजनेसाठी रु.४६५.९९ कोटी (अक्षरी रूपये ४६५ कोटी, ९९ लाख फक्त) इतकी रक्कम खर्च करण्यास मान्यता दिली असल्यामुळे या

योजनेखाली उपलब्ध रु.४६५.९९ कोटी (अक्षरी रूपये ४६५ कोटी ९९ लाख फक्त) इतक्या निधीतून सद्यस्थितीत पहिल्या टप्प्यात खालीलप्रमाणे निधी वितरीत करण्याचा निर्णय घेण्यात आला आहे.

२.१ कांदा अनुदानासाठी रु. रु.१०.०० कोटी पेक्षा कमी अनुदानाची मागणी असलेल्या कांदा उत्पादक १४ जिल्हयातील (जिल्हा - नागपूर, रायगड, सांगली, सातारा, ठाणे, अमरावती, बुलढाणा, चंद्रपूर, वर्धा, लातूर, यवतमाळ, अकोला, जालना, वाशिम) लाभार्थी यांना संपूर्ण १०० टक्के प्रमाणे आवश्यक अनुदानाची रक्कम रु.२२,६९,१७,६८९/- (रु.२२ कोटी,६९ लाख, १७ हजार, ६८९ फक्त) इतकी आहे. (सर्व लाभार्थी शेतक-यांचा तपशील संगणक प्रणालीवर अपलोड केल्यानंतर उपरोक्त नमूद अनुदानाच्या रक्कमेत वाढ अथवा घट होवून निश्चित होईल इतकी अनुदानाची रक्कम) सबब सदर १४ जिल्हयातील लाभार्थी यांना संपूर्ण अनुदानाची रक्कम सर्व प्रथम अदा करण्यात यावी.

२.२ रु.१०.०० कोटी पेक्षा जास्त अनुदानाची मागणी असलेल्या कांदा उत्पादक उर्वरित १० जिल्हयातील (जिल्हा- धुळे,कोल्हापूर,औरंगाबाद,उस्मानाबाद,बीड,जळगांव,पुणे,सोलापूर, अहमदनगर,नाशिक) लाभार्थी यांना आवश्यक अनुदानाची रक्कम रु. ८३४,९८,४०,९२६/- (रु. ८३४ कोटी,९८ लाख,४० हजार, ९२६ फक्त) इतकी आहे (सर्व लाभार्थी शेतक-यांचा तपशील संगणक प्रणालीवर अपलोड केल्यानंतर उपरोक्त नमूद अनुदानाच्या रक्कमेत वाढ अथवा घट होवून निश्चित होईल इतकी अनुदानाची रक्कम) सबब सदर लाभार्थी यांना खालीलप्रमाणे अनुदान वाटप करण्यात यावे.

अ) अनुदान वितरणाबाबत ज्या लाभार्थ्यांची देय अनुदानाची रक्कम रु.१०,०००/- (अक्षरी रूपये १० हजार) पेक्षा कमी आहे त्यांचेप्रकरणी संपूर्ण अनुदानाची रक्कम तसेच ज्या लाभार्थ्यांची एकूण देय अनुदानाची रक्कम रु.१०,०००/- अथवा रु. १०,०००/- पेक्षा जास्त आहे, त्यांचेप्रकरणी पहिल्या टप्प्यात रु. १०,०००/- (अक्षरी रूपये १० हजार -) इतक्या कमाल मर्यादेत अनुदानाची रक्कम अदा करण्यात यावी.

ब) उपरोक्त सूचनांप्रमाणे कार्यवाही करत असताना प्रथम टप्प्यातील अनुदान अदा करण्यासाठी पात्र लाभार्थी यांची यादी तपासून देयक मान्यतेसाठी संगणक प्रणालीवर अपलोड करावी आणि सदरच्या टप्प्यातील अनुदान वितरीत केल्यानंतर पुढील टप्पा लागू होत असलेल्या लाभार्थी यांची यादी जतन करणे, देय रक्कम टप्प्यानुसार लाभार्थ्यांना देणे, लाभार्थीनिहाय देयकाचा ताळमेळ ठेवून सुधारित यादी संगणक प्रणालीवर अपलोड करण्याची जबाबदारी सहायक निबंधक व जिल्हा उपनिबंधक यांची राहिल. यासाठी आयआयसीआय बँकेच्या संबंधित अधिका-यांशी वेळोवेळा संपर्क ठेवून मार्गदर्शन घ्यावे.

क) त्यानंतर ज्याप्रमाणात उर्वरित रक्कम वित्त विभागाकडून उपलब्ध होईल त्याप्रमाणात पात्र लाभार्थी यांना पहिल्या टप्प्याची रक्कम अदा केल्यानंतर देय असलेली उर्वरित अनुदानाची रक्कम अदा करण्याबाबत सुधारित सुचना देण्यात येतील.

२.३ एकाच लाभार्थीस दुबार अनुदान वितरित होणार नाही तसेच अपात्र लाभार्थीना अनुदान वितरित होणार नाही याची दक्षता घेण्यात यावी.

३. पात्र लाभार्थी यांच्या यादीचे संबंधित ग्रामसभा/चावडी येथे वाचन करावे/ग्रामपंचायतीच्या फलकावर यादी प्रसिध्द करावी. अपात्र लाभार्थी अथवा अनियमितता आढळून आल्यास संबंधितांवर कडक कारवाई करण्यात येईल.

४. या योजनेंतर्गत अनुदान वितरित करण्यासाठी रु.५५० कोटी (अक्षरी रूपये ५५० कोटी फक्त) इतकी रक्कम सन २०२३ च्या पावसाळी अधिवेशनात पूरक मागणीद्वारे मंजूर करण्यात आली असून या रकमेपैकी रु.४६५.९९ कोटी (अक्षरी रूपये ४६५ कोटी,९९ लाख फक्त) इतकी रक्कम वितरीत करण्यास वित्त विभागाने मान्यता प्रदान केली आहे.

५. या योजनेंतर्गत पात्र लाभार्थी शेतकरी यांचे प्रस्ताव तालुका सहाय्यक निबंधक, सहकारी संस्था यांनी तपासून ते जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था यांचेकडे सादर केले आहेत. जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था यांनी पात्र प्रस्तावांची छाननी करून ती यादी पणन संचालक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांना मान्यतेसाठी सादर केली आहे. तसेच पणन संचालक, महाराष्ट्र राज्य यांनी तपासून अंतीम केलेल्या यादीनुसार पणन विभागामार्फत सदर अनुदान थेट बँक हस्तांतरण (Direct Bank Transfer) द्वारे थेट लाभार्थी शेतकऱ्यांच्या बचत बँक खात्यात जमा केले जाईल. सदर अनुदान वितरीत करण्यासाठी सहसचिव, पणन यांच्या नांवे आयसीआयसीआय बँकेमध्ये एक चालू खाते (Current Account) उघडण्यात आले असून सदर खात्याचा तपशील खालीलप्रमाणे आहे.

Name of the Account	Joint Secretary (Marketing), Co-Operation, Marketing and Textile Department
Account No.	०३९३०५०१५११२
Customer ID	५९०७१७५०१
Bank Name	ICICI Bank Limited, Backbay Reclamation Branch
IFSC Code	ICIC००००३९३

६. या योजनेंतर्गत मंजूर करण्यात आलेल्या अनुदानाची रक्कम लाभार्थी शेतकऱ्यांच्या बचत बँक खात्यात जमा करण्याकरिता डॉ. सुग्रिव धपाटे, सहसचिव (पणन) सहकार व वस्त्रोद्योग विभाग, मंत्रालय, मुंबई (V ००१०) यांना नियंत्रण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे. तसेच या योजनेंतर्गत मंजूर करण्यात आलेल्या अनुदानाच्या रक्कमेपोटी मंजूर निधी अधिदान व लेखा अधिकारी यांचेकडून आहरण करून घेण्यासाठी श्री. सु.पु. पांगारकर, कार्यासन अधिकारी(रोख शाखा) सहकार पणन व वस्त्रोद्योग विभाग यांना आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे.

७. सन २०२३-२४ या वित्तीय वर्षात या योजनेंतर्गत होणारे खर्च खाली नमूद केलेल्या लेखाशिर्षाखालील उपलब्ध तरतूदीतून खर्ची टाकण्यात यावेत:-

मागणी क्रमांक व्ही-२

२४२५ सहकार

१०७, सहकारी पत संस्थांना सहाय्य

(०१) सहकारी पत संस्थांना सहाय्य,

(०१)(०८) कांदा उत्पादक शेतकऱ्यांना अर्थसहाय्य दत्तमत (अनिवार्य)

(२४२५ १४२१) ३३ अर्थसहाय्य

८. सदर शासन निर्णय वित्त विभागाच्या मान्यतेने व अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक-५१४/२०२३/व्यय-२, दि.१४/०८/२०२३ अन्वये निर्गमित करण्यात येत आहे.

९. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक २०२३०८३०१८५५३७३७०२ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(डॉ.सुग्रिव सं. धपाटे)

सह सचिव (पणन), महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
२. मा. उपमुख्यमंत्री (गृह, विधी व न्याय) यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
३. मा. उपमुख्यमंत्री (वित्त) यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
४. मा. मंत्री (पणन) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
५. मा.मुख्य सचिव, यांचे स्वीय सहायक, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई.
६. अपर मुख्य सचिव (वित्त) वित्त विभाग, यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.
७. अपर मुख्य सचिव (सहकार व पणन), सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई
८. प्रधान सचिव (नियोजन), यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.
९. सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, पुणे
१०. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य सहकारी पणन महासंघ, मुंबई
११. पणन संचालक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
१२. विभागीय उपनिबंधक, सहकारी संस्था, पुणे
१३. सर्व जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र राज्य,
१४. महालेखापाल, महाराष्ट्र-१/२ (लेखा व अनुज्ञेयता / लेखापरिक्षा), मुंबई / नागपूर,

१५. निवासी लेखापरिक्षा अधिकारी, मुंबई
१६. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई
१७. लेखा कोषागार अधिकारी, पुणे.
१८. मुख्य व्यवस्थापक (श्री. विकास डांगे) आय सी आय सी आय (ICICI) बँक, बँकबे रिक्लमेशन ब्रॅन्च, मुंबई
१९. कक्ष अधिकारी (रोख शाखा), सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
२०. अवर सचिव (१७ स), सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
२१. निवड नस्ती २४ स, सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, मंत्रालय, मुंबई.